

gaire conscient- aquest primer classicisme carnerià en A n'en Joseph Carner, el seu poema de dedicatòria de Primer llibre de sonets.

- 93- Així ho reconeix en l'entrevista de 1927 amb Tomàs Garcés (GARCÉS, Conversa..., art. cit., p.143). Montoliu rastreja una mica la influència -també la de Moréas-, però no entra en detalls (MONTOLIU, L'etapa juvenívola..., art. cit., p.53). Qui fa la comparació a fons és Esther Centelles, la qual descobreix alguns paral·lelismes evidents, però també apunta -ni que potser no hi doni suficient relleu- que el sensualisme del francès queda molt allunyat de la poètica carneriana (Esther CENTELLES, "Els fruits saborosos" de Josep Carner. Estudi i edició crítica, op. cit., ps.30-35).
- 94- Actualitats, "Catalunya", núm.2 (30-I-1903), p.89. és el mateix aspecte que reivindica "Vida" en editar alguns dels seus poemes, segurament sota responsabilitat de Carner. Vid., Albert SAMAIN, Sonet, "Vida", núm.12 (15-VII-1902), p.198.
- 95- A Segon llibre de sonets tot queda ja més assimilat, per la qual cosa el resultat s'allunya de la font. Se'n reconeix, però, l'origen. Si més no en casos com Leda ignoscenta o Joch d'aygua, tots dos recuperats el 1924 per a La inútil ofrena i el 1957 per a Poesia. Pel que fa al classicisme, l'obra poètica de Jaume Bofill datada aproximadament entre 1903 i 1905 manté alguna de les constants de la de l'amic -Carner és de fet qui l'introdueix en el tema (vid. Jaume BOFILL I FERRO, Pròleg, dins "GUERAU DE LIOST", Obra poètica completa, Barcelona, Ed. Selecta, 1983, ps.11-30)-, però amb poca assiduitat i moltes reserves. El recel contra el paganisme és una de les

causes, per exemple, que l'allunyen de la font parnassiana. En aquests moments el seu classicisme dona la sensació de ser introduït amb calçador. És el cas del final de Corda, poema de 1903 integrat en la sèrie Sports, o d'Invocació de Les petites coses (1904) i la comparació a una estàtua grega de Són los teus peüets..., de la mateixa sèrie. En altres ocasions els ingredients clàssics són purament circumstancials. Com en L'amor y l'alfabet grech (1903). Uns anys més tard, ja en el moment en què el tema és reinterpretat, els recels s'esvaeixen, la qual cosa es constata a La muntanya d'ametistes i, paral·lelament, a Clasicismo nacional, un dels seus articles teòrics més importants (J. BOFILL Y MATAS, Clasicismo nacional, "La Catalunya", núm.14, 4-I-1908, ps.4-7; núm.15, 11-I-1908, ps.20-24).

- 96- També queda immers, per motius diferents, en una altra de les polèmiques típiques: la que existeix entre ruralisme i ciutadanisme. En ella els seus criteris no són purament estètics i la seva opció és en procés de maduració i no queda tancada durant els dos primers anys de "Catalunya".
- 97- La citació és de La força de la poesia, el discurs presidencial dels Jocs Florals de Barcelona de 1899 (TORRAS, Obres completes, op. cit., volum XV, p.120). Del verb artístic (comentari de Sant Tomàs), la seva dissertació de 1897 al Cercle Artístic de Sant Lluc, és tota ella una teoria de la inspiració. L'artificiositat pot existir -"tampoc mai en els dominis de l'estètica podrà prescindir-se de l'estudi tècnic" (De l'infinit i del límit en l'art, *ibid.*, p.101)- i la raó ocupa un lloc central en l'acte creatiu -"la poesia és un summe equilibri humà, un concert de

totes les facultats, en sa més vehement activitat, presidides per la raó" (La força..., ibid., p.124)-, però tot està condicionat al reflex de la bellesa, la qual, en essència, arriba al poeta per revelació divina. Amb arguments semblants però no referits específicament a qüestions estètiques Carner també accepta que Déu ha d'estar per damunt de l'artifici humà (Joseph CARNER, El miracle de la Setmana Santa, "La Veu de Catalunya", 19-IV-1905):

"Allunyem-nos de l'artifici, que és fill de la indiferència y del tedi; de l'angúnia, aquesta falsa activitat de l'esperit que no sent damunt d'ell la mirada tranquila del Senyor; de disfressar ab paraulas superbiosas y brillants la profundetat del nostre males-tar."

- 98- J. ALZINA Y MELIS, Discurs pronunciat en la vetlada de la Capella de Binissalem, "Catalunya", núm.13 (15-VII-1903), p.6. Josep Carner manifesta idees semblants en la seva ressenya de Cansons de pandero de Valeri Serra i Boldú, tot i que algunes de les expressions puguin tenir un doble sentit irònic (Joseph CARNER, Cansons de pandero, "La Veu de Catalunya", 25-VII-1906).
- 99- Joseph LLEONART, Jo sóc somiador de nits y al cla del dia..., "Catalunya", núm.42 (30-III-1905), ps.17-18.
- 100- El 1905, amb motiu de la seva mort, en publiquen diversos textos en la secció d'Actualitats de números diferents i un article entusiàstic de Francesc Ferrer (Francesch FERRER, En Gabriel y Galán, poeta del camp, "Catalunya", núm.40, 28-II-1905, ps.5-23). La reivindicació s'associa implícitament al ruralisme ideològic d'origen i es manté després en altres revistes d'influència carneriana. Com és ara a "Mitjorn", on Llorenç Riber reivindica el poeta extre-

meny i acusa la premsa madrilenya d'oblidar-lo injustament (Llorenç RIBER, Digressions, "Mitjorn", núm.2, febrer 1906, ps.46-48).

101- Francesc PUJOLS, Els quadres d'en Pidelaserra esposats a l'Ateneu Barcelonès, art. cit.; Maurice DENIS, és necessària l'educació artística del públich?, "Catalunya", núm.8 (30-IV-1903), ps.337-338.

102- En aquest sentit, els redactors l'inclouen en la llista de ministres que imaginem per a un utòpich govern catalanista a Madrid. Li reservem el departament d'instrucció pública (Actualitats, "Catalunya", núm.14, 30-VII-1903, p.85).

103- El 28 de gener de 1903 Carner, en una de les seves conferències a la Congregació Mariana, ja associa Maragall a modernitat en detriment de Verdaguer, Guimerà i àdhuc Costa i Llobera. "En Maragall, en fi, és lo poeta modern", consta en l'acta del secretari de torn. Més endavant, a propòsit de la publicació d'Enllà, la revista "Mitjorn", propera al grup carnerià, marca les distàncies respecte a la poètica maragalliana ("Mitjorn", núm.7, juliol 1906, p.222):

"Més clar y català voldriem veure.l mestre modernista de Catalunya, sobretot al tractar temes llegendaris de sa raça tan senyalats y definits."

però no hi ha cap objecció a considerar-lo com a "mestre modernista" o com a:

"capitost reconegut del modernisme poètic a Catalunya" (ibid.).

104- Segons explica Jaume Bofill en la carta a Margarida Bofill de 26 de febrer de 1905.

105- Actualitats, "Catalunya", núm.13 (15-VII-1903), p.41.

106- Joan MARAGALL, "Jochs Florals" de 1902, art. cit.,

- p.201. Potser per aquest bon tracte rebut Carner li dedica el 1904 La filla del carmesí, primer accèssit a una flor natural que s'emporta precisament el poeta de Visions i cants.
- 107- Carta ja citada a Josep Pijoan de 3 de març de 1904. La carta de Carner a Serra i Pagès d'onze de febrer de 1903 permet saber que Maragall li havia lliurat un poema d'Antoni Ciuffo perquè veiés la llum a "Catalunya". Senyal que era una plataforma de confiança.
- 108- Actualitats, "Catalunya", núm.19 (15-X-1903), p.327. El discurs es llegeix el dia 15 d'octubre i la revista el publica en el número posterior (Discurs llegit per en Joan Maragall en l'Ateneu Barcelonès en la sessió inaugural del present curs, "Catalunya", núm.20, 30-X-1903, ps.361-366).
- 109- Informació, "Catalunya", núm.28 (abril 1904), p.157. Altres traduccions seves de Goethe, en canvi, són considerades "*exquisides*" o "*fetes ab l'amor que ell ens té acostumats*" (Informació, "Catalunya", núm.31-32, juliol-agost 1904, p.174).
- 110- Homenatge a Joan Maragall, "Catalunya", núm.14 (30-VII-1903), p.54. Una de les notes d'Actualitats d'uns mesos abans ja fa referència a la sortida del diari. És una altra defensa del poeta i una ridiculització del "Brusi" i dels seus lectors (vid. supra., ps.346-347. Quinze dies després de la crida s'informa que la iniciativa ha tingut un gran ressò i es dona la primera llista d'adherents, encapçalada per Josep Carner i Jaume Figueras (Homenatge a en Joan Maragall, "Catalunya", núm.15, 15-VIII-1903, p.135). En números posteriors es continua informant del tema i augmenta el nombre de subscriptors.

L'abril de 1904 es reproduïxen alguns dels articles del volum en preparació (Joan MARAGALL, Articles, "Catalunya", núm.28, abril 1904, ps.118-130), el qual veu la llum quasi paral·lelament (Joan MARAGALL, Artículos 1893-1903). J. F. Rafols constata que "els principals redactors de «Catalunya» no són pròpiament maragallians -ni de bon tros-, però són els primers d'aplegar en volum d'homenatge una selecció d'articles de Maragall" (RAFOLS, Modernisme i modernistes, op. cit., p.273).

- 111- [CARNER], Homenatge a En Joan Maragall. Edició per subscripció de sos articles publicats al "Diario de Barcelona", "Catalunya", núm.29 (maig 1904), ps.129-130; i "La Veu de Catalunya" (13-VI-1904). Per a la documentació sobre l'afer vid. CASTELLANOS, Raimon Casellas..., op. cit., volum I, p.280 i Jordi CASTELLANOS, Noucentisme i censura (a propòsit de les cartes d'Eugeni d'Ors a Raimon Casellas), "Els Marges", núm.22-23 (maig-setembre 1981), ps.74-75. Les idees finals coincideixen amb les que havia exposat el propi Prat de la Riba en un article sobre el mateix tema (La vida regional, "La Renaixensa", 19-III-1893), rèplica al que, amb el mateix títol havia publicat Maragall a "Diario de Barcelona" l'onze de març (vid. Enric JARDÍ, El pensament de Prat de la Riba, Barcelona, Ed. Alpha, 1983, 2ª ed., p.56).
- 112- CARNER, De l'acció..., art. cit., p.203. De fet, el text final de l'homenatge aparegut a "Catalunya" i a "La Veu de Catalunya" és el primer esbós que fixa les directrius del seu estudi de la progressió de la poesia catalana, el qual s'aprofundeix en diversos articles i conferències i culmina el 1908 a De l'acció... (vid. infra., ps.667-671).

- 113- Ibid., p.203. O, anys després, a La poesia lírica catalana (MANENT, ed., Prosa d'exili, op. cit., p.168):

"Joan Maragall és eminentemente un poeta urbano, espíritu abierto, acogedor de las esencias espirituales, de los fermentos de cultura."

Hi ha altres moments posteriors a "Catalunya" en què Carner recondueix políticament l'ideari maragallià (vid. Joseph CARNER, Ginesteres de cara al mar, "La Veu de Catalunya", 10-VI-1907).

- 114- La fixació d'aquesta via única és una de les tesis centrals de De l'acció.... Vid. també el pròleg a la segona edició d'Els fruits saborosos (1928), en què els arguments són encara molt semblants; els mots que li dedica en la conversa de l'any anterior amb Tomàs Garcés (GARCÉS, Conversa..., art. cit., ps. 144-145); la intencionalitat dels dos números necrològics d'homenatge de "Cataluña" (núm.246, 22-VI-1912; núm.247, 29-VI-1912); o, per què no, la personal adscripció -falsa, en el fons- a certs elements de la teoria poètica maragalliana expressada en el pròleg a La paraula en el vent (1914) i a La dignitat literària, la conferència de 1913.
- 115- Eugeni ORS, Per a epílech a uns articles d'en Gabriel Alomar, art. cit; Joaquim RUYRA, Recorts de la darrera carlinada d'en Marian Vayreda, art. cit.
- 116- Llibres, "Catalunya", núm.2 (30-I-1903), p.96. Són els mateixos consells pedantescos que Carner dona als amics en la correspondència privada.
- 117- Joseph CARNER, Els haikai, "La Veu de Catalunya" (15-VI-1906). Escrit a propòsit de la lectura d'un article sobre el tema de P. L. Couchoud a "Les Lettres" de París.

- 118- Vid. CASTELLANOS, La batalla del sonet, dins La poesia modernista, op. cit., ps.303-306 i CARDONA, El temps de Josep Carner, op. cit., ps.42-45.
- 119- Actualitats, "Catalunya", núm.2 (30-I-1903), p.89. Hi ha una carta no datada de Carner a Bofill en què li confessa que "*jo.m passo la diada fent sonets*". Altres referències internes fan pensar que és escrita l'estiu de 1903. Si certament fos així, quedaria clara la predilecció ja des de ben aviat.
- 120- vid. supra., p.479.
- 121- Com de costum, ambdós evolucionen amb retard respecte a Carner. El primer sonet localitzat de Bofill i Mates és Invocació, d'abril de 1904, el qual inaugura una etapa ben pròdiga que no necessita superar un període previ d'adaptació perquè l'amic ja li ha obert el camí. Una cosa semblant succeeix amb Rafael Masó, que també s'estrena el 1904.
- 122- Des d'aquest moment, la pràctica sonetística és una condició fonamental a l'hora de destriar models. És molt clar a De l'acció... (art. cit.) o, a propòsit de Costa i Llobera, a El darrer mot d'en Costa, "La Veu de Catalunya" (22-III-1906). Pel que fa a les seves opinions sobre el tema vid. també Nobleza del soneto, publicat a Mèxic el 1943 (MANENT, ed., Prosa d'exili, op. cit., ps.143-162).
- 123- La predilecció s'estén a les revistes que queden sota la seva òrbita ("Empori" o "Biblioteca Clàssica Catalana") i a les lectures públiques a la Congregació o a l'Ateneu (vid. Els sonets d'en Carner, "La Veu de Catalunya", 1-XII-1906).
- 124- Durant 1905 i 1906 abunden els sonets anònims paròdics. Darrera d'alguna d'aquestes ridiculitzacions s'entreveu la burla directa dels temes carnerians.

Per exemple, a Sonetisme, amb una referència als garrofers del Camp de Tarragona protagonistes d'un dels poemes de Segon llibre... (T.V.O., Sonetisme, "Calendari Cu-cut! per a 1906", p.117)

*"Al somriure discret d'una donzella.
Als sachsonets del coll d'una matrona.
Al fresseig d'uns refajos de cetona.
Als pèls de les pestanyes d'una bella.
A les sentors suaus de la escudella.
Als garrofers del Camp de Tarragona.
A les embastes d'un vestit de dona.
A unes sabates noves ab civella.
A uns llensols que fan flaire de bogada.
A les vesllums de l'horta de València.
Al sanglot d'una noya contristada...
Són temes tots aquets que ab paciència
si un dia tens un.hora desvagada,
podràs fer-hi un sonet de transcendència."*

El 1906 fins i tot veu la llum un volum sencer titulat també Sonetisme i signat per "Gosidon Alfesibeo de Permoso".

125- López-Picó, en la seva ressenya del llibre, és l'encarregat de refutar-ho. Segons ell el desig del poeta no és el vici del sonet sense més ni més sinó la voluntat d'ajustar-se perfectament a un gènere, amb una clara consciència "*del caràcter aristocràtic que té y de lo que representa y val en les modernes literatures cultes*" (J. MA LÓPEZ-PICÓ, El "Segon llibre de sonets". Joseph Carner, "La Veu de Catalunya", 14-II-1907). Pocs mesos després torna a sortir en defensa de l'amic i afirma que Carner ha sabut trobar en el sonet "*el equilibrio perfecto y la suprema armonía*" ja que es val d'un gènere que és "*la más aristocrática expresión de poesía*" (José MA LÓPEZ PICÓ, Los jardines del Renacimiento catalán. José Carner, "La Cataluña", núm.3, 19-X-1907, ps.5-6). Vid. també la ressenya a "Empori" de Martí Sàbat

un altre dels companys de grup després de la reestructuració (J. MARTÍ SABAT, "Segon llibre de sonets" de J. Carner, "Empori", núm.2, febrer 1907, ps.107-108).

126- és un dels temes centrals de La dignitat literària, la conferència de 1913, en la qual resumeix els arguments que, sense tanta especificació però perfectament encaminats, Carner exposa des dels anys dels orígens del Noucentisme. La normalitat només és possible amb la dignificació del literat, sempre i quan aquest no perdi la llibertat (Josep CARNER, La dignitat literària, art. cit.).

127- Vid. supra., p.251.

128- Actualitats, "Catalunya", núm.1 (15-I-1903), p.34. El mateix número inclou el pròleg de Pin i Soler a Vària. Entre les seves reflexions hi ha també la de la professionalització. Des d'una altra perspectiva, però amb l'associació a la idea d'un art raonat i treballat (Joseph PIN Y SOLER, A un amic editor (fragment d'una carta-pròlech), ibid., p.25):

"(...) Vaig adonar-me de que la clientela que m'era indispensable per a escriure sense encomiament, encare.s tenia de fer, car escriure, d'una manera formal y continuada, només poden fer-ho.ls frares o.ls qui, no sent-ho, viuen de rendas.

L'art és exclusiu, saturnià, se nudreix dels fills per ell engendrats, reclama una atenció sostinguda, y l'adepte que s'hi consagra, no tenint assegurat lo modo de viure, sia per un mecenas -Horaci- sia a la presó -Cervantes-, produirà forçosament feyna inferior a la que produiria si las contingèncias del què viure no li llevessin la calma indispensable per a portar a bon terme obras sèriament estudiadas."

129- Francisco VIVER, Intensitat de la literatura catalana, dins Premsa, "Catalunya", núm.7 (15-IV-1903),

p.335. és un dels textos que seleccionen de "Vida" a causa de l'afinitat de les opinions. Vid. també la interpretació final de Joseph CARNER, Jochs Florals dels sigle XII, "La Renaixensa" (12-X-1903).

130- La propaganda és a "Catalunya", núm.46 (30-V-1905), p.68.

131- Quan es parla del llibre en l'apartat final Obres del mateix autor d'Els fruits saborosos s'indica que "aquesta darrera obra (de la qual se n'ha fet només un curt tiratge en paper de fil) se ven únicament a Can Gustau Gili, carrer de la universitat, 45". Es ven a més a un preu molt elevat: cinc pessetes. Pensem que Deu rondalles de Jesús infant, per exemple, valia 0,50 ptes. La presentació a la premsa es redueix a una nota informativa de caire propagandístic reproduïda el tres de juliol a "La Veu de Catalunya" i cinc dies després a "El Poble Català":

"Imprès en paper de fil y ab cobertes de paper pergami, acaba de publicar-se un Llibre de sonets de l'inspirat poeta Joseph Carner. Se n'ha fet una tirada curtíssima. Només té exemplars en venda en Josep Castanyer, Trafalgar 61, magatzem."

L'únic acte de difusió documentat és la lectura en la sessió ordinària del dotze d'abril a l'Acadèmia Catalanista de la Congregació Mariana. Potser també, tot i que no n'hi ha constància explícita, en la sessió celebrada el gener de 1905 a la societat "Aplec Catalanista" en la qual es llegeixen textos inèdits seus no determinats (vid. "El Poble Català", núm.11, 21-I-1905, p.4) o en la vetllada del dia 25 de març a les Escoles del Districte Segon, en què succeeix una cosa semblant (vid. "El Poble Català", núm.19, 18-III-1905, p.3). És clar que, fins al moment de l'aparició del llibre, els millors canals

per donar-ne a conèixer el material havien estat els jocs florals locals i les revistes (especialment "Il·lustració Catalana" i "Catalunya").

132- GARCÉS, Conversa..., art. cit., p.143. Els estudiosos posteriors també reconeixen aquest mateix lloc avantatjat. Albert Manent, tot i advertir que no inclou poemes realment importants, assegura que "el primer llibre coherent, «noucentista», de Josep Carner és aquest de sonets i no Els fruits saborosos" i enumera alguns dels trets típics de la poesia carneriana que hi apareixen (MANENT, Josep Carner..., op. cit., p.62). Josep Mª Capdevila apunta una idea semblant en observar que l'entrada real de Carner en el món de la poesia fou amb Primer llibre de sonets i no amb Llibre dels poetas (CAPDEVILA, Aquells dies dels sonets, art. cit., p.26). O Osvald Cardona, que situa el volum en el context del moment i adverteix que els temes ja són els propis l'obra posterior (CARDONA, El temps de Josep Carner, op. cit., p.44). Per a Marina Gustà, "som a un pas d'Els fruits saborosos" (GUSTÀ, Josep Carner, dins MOLAS, dir., Història..., op. cit., volum IX, p.160). Esther Centelles, en canvi, matisa les altres afirmacions i considera que, tot i la voluntat classicitzant, encara és un llibre amb poca unitat temàtica i una poètica no prou coherent (Esther CENTELLES, Els fruits saborosos de Josep Carner. Estudi i edició crítica, Memòria de llicenciatura presentada a la Universitat Autònoma de Barcelona el febrer de 1977).

133- Des d'un principi s'esmenta que "Alguns amichs de l'Autor han volgut afavorir aquesta edició ab delicates y amicals inspiracions" (p.11). Són Jaume Bo-

fill i Mates, Joan Llongueras, Llorenç Riber, Lluís Gispert, Miquel Ferrà i Josep Mª Tous i Maroto.

- 134- En la revisió de 1957 a Poesia només es recupera Carboncles amb el nou títol d'Els profetes i amb molt poques similituds.
- 135- Per al primer, "és sens dupte una de les millors que dintre el genre religiós han produït els Jochs Florals, i segons molts la millor composició de la lluita poètica d'enguany" (M. VIDAL, [VALLÈS?], Els Jochs Florals d'enguany, "Montserrat", núm.41, maig 1904). Per al segon, són sonets "escrits ab una inspiració, un bon gust y una erudició poch menys que desconeguts entre la major part d'autors que acostúman a tirar als Jochs Florals" (Arnau MARTÍNEZ Y SERIÑA, Volum dels Jochs Florals de 1904, "Joventut", núm.245, 20-X-1904, p.694). En les seves memòries, Agustí Esclasans, de forma un xic interessada, parla de com "el «meu» Josep Carner obtingué la viola amb Corones, una «suite» de sonets preciosistes-místics, que m'enlluernà" (Agustí ESCLASANS, La meua vida (1895-1920), Barcelona, Ed. Selecta, 1952, p.61). Entre les moltes revistes que reproduïxen alguna de les composicions guanyadores hi ha fins i tot "Cu-cut!" (vid. infra., capítol 5, nota 67).
- 136- "Rafel VALLÈS Y RODERICH", En Patufet versayre, "Joventut", núm.260 (2-II-1905), p.82. El pseudònim és utilitzat conjuntament i en moments diferents per Lluís Via, Jeroni Zanné, Ramon Miquel i Planas, Oriol Martí, Frederic Pujulà i Vallès, Emili Tintorer, el mateix Martínez i Serriña i potser algú altre (RODERGAS, Els pseudònims..., op. cit., p.339). L'opinió expressada en l'article, doncs, correspon a la de la redacció. Sobre la identitat de "Vallès y

Roderich" vid., tot i els errors d'apreciació, Ramon PLANES, El mestre Morera i el seu món, Barcelona, Ed. Pòrtic, 1972, p.124. "Joventut", tot sigui dit, també havia estat de les revistes que en el seu moment havien reproduït alguns dels sonets premiats ("Joventut", núm.221, 5-V-1904, p.287).

137- Ibid., p.85. La resposta des de "Catalunya" no es fa esperar. Concretament en una nota d'actualitat en què es riuen de Pujulà i Vallès -que segons ells és el redactor que aquest cop s'amaga darrera del pseudònim- per les lliçons de retòrica que dona (Actualitats, "Catalunya", núm.39, 15-II-1905, ps. 57-58):

"CRÍTICA SAGNANTA. Ja és sabut que Rafel Vallès y Ruderich és el pseudònim adoptat per qualsevol redactor de «Joventut» que se'n pensi una. El darrer article d'en Vallès y Ruderich pertany de dret pel vocabulari y la llògica a n'en Pujulà y Vallès. Y are prepara-reu-se: En Pujulà valbuenisa. L'últim refugi de les seues energies és la Retòrica y Poètica. L'home qu.arreplegava en els seus musicals cabassos allò que s'arreplega per les carreteres, ara s'entreté ab la profunda ciència que fa cuadros sinópticos dels tropos. Flora, oh Nacionalismne! Ja.m veig el Narro y el Fleuri saltant d'alegria, y tot l'Empordà fent quintilles."

Aquesta Crítica sagnanta va acompanyada d'una altra acotació titulada La juvenesa un xich nuosa de "Joventut" reflorix, que afegeix més llenya al foc. "Joventut" deixa anar uns dies més tard l'última estocada de l'escaramussa (Noves, "Joventut", núm. 263, 23-II-1905, p.134):

"Lo que ha fet en Carner és enfadar-se, fins a l'extrem de fallar a persones majors. Així en l'últim número de la revista «Catalunya», enfadant-se ab don Rafel Vallès y Roderich, li nega la personalitat, qu.és el

colmo de l'enfado."

- 138- El poema és aprofitat l'any següent per a la pàgina de Setmana Santa de "La Veu de Catalunya" (19-IV-1905).
- 139- Vid. la lectura proposada i la caracterització a supra., ps.277-281.
- 140- Bofill té un altre text programàtic semblant, Visita a "Ca l'herbolari" (1903), en què s'associa la figura de l'herbolari a la de l'artista perquè és capaç de conjuminar "*lo més modern, lo més antic*" (v.3) i de crear goigs estranys -l'estètica de la sensació-farcits d'elegància, fragància i minuciositat mitjançant la combinació d'herbetes que, com les petites meravelles que configuren el poema, prèviament han hagut de ser ordenades a consciència.
- 141- Joseph CARNER, Els haikai, "La Veu de Catalunya" (15-VI-1906).
- 142- En els poemes dispersos succeeix el mateix tot i que els resultats no siguin tan satisfactoris. Per exemple, el recull Alma mater, presentat als Jocs Florals de Barcelona de 1903, que inclou una composició sobre els paraigües a la universitat i una altra sobre la papallona que es passeja per l'aula.
- 143- Vid. com a exemple la lectura de A una Mare de Déu romànica, de Segon llibre de sonets a infra., ps. 558-559.
- 144- José CARNER, La poesia de Antonio Machado, "La Catalunya", núm.10 (7-XII-1907), p.4. Carner mateix és contrari a allò que tradicionalment s'entén per poesia de circumstàncies. És un dels defectes que critica de Verdaguer en la conferència a l'Acadèmia Catalanista de la Congregació Mariana de gener de 1903. Igualment Bofill, en les Notes preliminars a

"La muntanya d'ametistes" (art. cit.), a propòsit d'algunes mancances de la seva pròpia poesia anterior.

- 145- Sobretot en els que incorpora a la correspondència particular. O en alguna de les col.laboracions a "Catalunya", com és ara el Sonet a llabor d'En Lluís Pericas, triomfador en les últimes eleccions a Diputats Provincials, l'exemple més exagerat. Igualment en la major part dels pocs poemes afegits als articles polítics d'"Oleguer Recó" a "La Veu de Catalunya" (vid. infra., capítol 5, nota 52). Pel que fa a aquesta qüestió, Marina Gustà, a propòsit de Primer llibre de sonets i de forma potser un xic restrictiva, considera que no sempre hi ha l'enginy verbal necessari com per compensar "la monotonia d'alguns moments del recull, deguda al poc interès dels motius triats" (GUSTA, Josep Carner, dins MOLAS, dir., Història..., op. cit., volum IX, p.160). Aquest fet "no deixa que passin desapercibudes, però, algunes peces realment bones, que solen coincidir no pas amb aquells poemes on Carner, audaç i una mica exhibicionista, vol ser més espectacular, sinó amb els que treuen de l'anonimat una realitat quotidiana en fer-ne aparèixer la dimensió exemplar, moral, estètica o, simplement, pintoresca" (ibid.).
- 146- Vid. TORRAS, De la fruïció artística, dins Obres completes, volum XV, op. cit., p.57; i Del verb artístic, ibid., p.150.
- 147- No només en la d'aquests anys. A nivell teòric, ni que sigui ja amb una major finalitat política, vid. Josep CARNER, L'èxit i la immortalitat, "Catalunya", núm.342 (23-V-1914), ps.322-324. El 1908 Bofill i Mates també defineix la poesia com a "idealitat

summa" ("GUERAU DE LIOST", Notes preliminars..., art. cit.).

- 148- Carner, com a llicenciat recent en dret, pot aspirar a una notaria en una zona calmosa i tranquil·la com la que descriu. Mª Antònia Salvà li recomana que exerceixi com a notari en algun lloc de Mallorca (vid. SALVA, La "notaria" de Josep Carner, art. cit.).
- 149- És aquella "*idealitat real*" de què parla Emili Vallès a propòsit de la música com a art (Emili VALLÈS, La música, "Art Jove", núm.1, 15-XII-1905, p.2). Per a ell la música, com per a Carner la poesia, és una forma de superar "*les coses encarnades en la crua realitat de la vida*" (Ibid., p.3).
- 150- Vid. també La mar dels infants, Als estels de mes nits d'infant i A un infant, tots tres de Primer llibre de sonets.
- 151- A "La Hormiga de Oro" parlava de la "*mordacidad cruelísima, pero envuelta en delicado raso y en afiligranados encajes*" a propòsit de Branques mortes d'E. Dòria (vid. supra., ps.252-253).
- 152- Tal i com esmenta Josep Pla, "*Carner ha estat un català literalment devorat per la ironia*" (Josep PLA, Josep Carner. Un retrat, dins Homenots. Tercera sèrie, Barcelona, Ed. Destino, 1981, p.242). Sobre el tema vid. Miquel ARIMANY, Notes per a un estudi de la ironia en Josep Carner, dins DIVERSOS AUTORS, L'obra de Josep Carner, op. cit., ps.91-104 (reproduït a Josep Carner en els seus millors escrits, Barcelona, Ed. Arimany, 1984, ps.143-159), article que no aporta pràcticament res. Tampoc no s'extreu gran cosa de l'anàlisi del recurs en els dos llibres de sonets feta per Josep Mª Capdevila a Aquells dies

dels sonets, (art. cit.). Segons ell, "és una ironia sense problemes o que se sobreposa als problemes, d'una tranquil·litat horaciana" (p.29). Enric Bou l'analitza com a tema literari a La poesia noucentista: una renovació temàtica, art. cit. Per a ell, en els primers llibres carnerians no passa de ser "una crítica distanciada de personatges, costums, maneres de viure no prou «civils»". A propòsit de Llibre dels poetas Joaquim Molas la interpreta com a un mur entre la pròpia intimitat i la societat burgesa (MOLAS, La poesia de Josep Carner, art. cit., p.27), cosa que Albert Manent posa en dubte en el Carner de 1904 (MANENT, Josep Carner..., op. cit., p.49).

- 153- Manuel de MONTOLIU, El "humour" català, "El Poble Català", núm.132 (25-VI-1906), p.3. La citació és extreta de la reproducció del text a MONTOLIU, Josep Carner, dins Estudis de literatura catalana, op. cit., p.41. Com en molts altres temes, la seva opinió marca la pauta de les futures interpretacions.
- 154- Ho diu en el pròleg a Segon llibre de sonets: "un esperit sense ironia se llançarà bruscament a la Bellesa y la malmetrà ab la seua admiració". La idea és recollida per López-Picó a José Mª LÓPEZ-PICÓ, Los jardines del Renacimiento catalán. José Carner, "La Cataluña", núm.3, (19-X-1907), p.6.
- 155- Dolorosa trajèdia d'en Joseph Carner, dins Actualitats, "Catalunya", núm.21 (15-XI-1903), p.431. Vid. supra., ps.321-322.
- 156- Sobre aquesta nova visió vid. infra., p.687.
- 157- Enric Bou en parla a La poesia noucentista: una renovació temàtica, art. cit., p.240. Vid. també Laia MARTÍN MARTY, Aproximació a la imatge literària

de la dona al Noucentisme català, Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuana, 1984.

- 158- GARCÉS, Conversa..., art. cit., p.143. Vid. també les lloances a Agata Sanllehy a "Oleguer RECÓ", [CARNER], A la Reina de la Festa, "La Veu de Catalunya" (3-V-1907).
- 159- Rafael Masó i Jaume Bofill aprofiten igualment aquests mateixos procediments barrocs en poemes com A un didal que dono a ma escollida, el primer, i és vostre pentinat..., de Variats parlaments, el segon.
- 160- Els altres dos poetes del grup fan una utilització semblant del tema del personatge femení, però no tan assíduament. Sobretot Rafael Masó, que es queda a un dit del plagi en tres composicions: Endressa a la Reina de la festa (1904), La neu dels abrigalls, en vostre palidesa... (1906) i A una fideuera de sota la volta (1909). També Bofill en, per exemple, A una dona qui es casa (1904), tot i que té dificultats per sobrepassar l'anècdota. En el seu cas, el tractament del tema també segueix altres camins ja no tan estrictament carnerians. Com a L'art femení (1904), sèrie que malgrat tot encara s'inicia amb una Invocació que recorda molt alguns dels pròlegs poètics de l'amic.
- 161- Apareix per primer cop, amb variants i amb el títol A la Mare de Déu de la O, a "Montserrat", núm.69 (setembre 1906), p.284.
- 162- Amb motiu del guardó, el poema és elogiat per la premsa de torn. Josep Morató, per exemple, en el seu comentari de l'anuari ("La Veu de Catalunya", 21-VIII-1903):

"Y arribem a la Viola, justament guanyada per en Joseph Carner ab la seva composició La sacra espectació dels patriarcas, d'una ma-

gestat de fons y una originalitat y correcció de forma que la fan de tot punt notable."

O Moliné i Brasés des de "La Renaixensa", tot i la punta d'ironia inicial (E. MOLINÉ Y BRASÉS, Lo volum dels Jochs Florals d'enguany, "La Renaixensa", 8-VIII-1903):

"La sacra espectació dels patriarcas (un títol que fa molt Peyo) és una poesia de gran ròssech de la que intentariem reproduhir-ne per mostra una sola estrofa si no teméssim lo trencament de tots los versos, que no hi caben en aquestas columnas. Versos de 21 sílabas! encara que producte d'una combinació de tres de set... Siga com vulga, l'autor va a buscar un efecte y.l logra: busca la expressió solemnia y pausada, com los antichs psalms; lo mateix poeta sembla que s'hagi de revestir per a entonar-los; y ab grandiositat bíblica s'arriba ab gegantinas gambadas a un final dolsament magestuós."

La veritable crítica ve de la ploma de Jeroni Zanné, que és qui sap situar el poema més intel.ligentment (Geroni ZANNÉ, Notas bibliogràficas, "Joventut", núm.180 (23-VII-1903), p.491):

"En Joseph Carner, jovenet de talent a qui admirem més per lo que podria escriure que per lo qu.escriu -ha volgut també «épater le bourgeois» y ho ha conseguit ab tres eptasílabos posats en renglera en els tres primers versos de cada estrofa (que produheixen falsos efectes de grandiositat), regularment accentuats y ab assonàncias de mal gust- s'ha emportat la Viola. Reconequem perxò que a la poesia d'en Carner no li mancan qualitats: com estil y llenguatge resulta superior a moltas altrás violas."

Tot i les limitacions apuntades encertadament per Zanné, en altres comentaris posteriors continuen els elogis. Per a Osvald Cardona "constitueix una obra de veritable ofici d'escriptor, que sap graduar per les paraules els punts de l'expectació que descriu,

i estendre-s'hi amb uns versos molt amples ritmats amb una gran simplicitat, com espontàniament" (CARDONA, El temps de Josep Carner, op. cit., p.25). Agustí Esclasans, amb afany d'autojustificació dels propis models, arriba a una sobrevaloració extrema: "El llamp i el tro de la festa fou, per a mi, la poesia premiada amb la Viola, original d'en Josep Carner, i que duia per títol La sacra expectació dels patriarques. Formidable! Vaig sortir de la festa enlluernat. Quelcom de molt pur i de molt fort acabava d'esclatar en el meu cor i en la meua ment de petit poeta de vuit anys. L'endemà vaig retallar dels diaris aquesta composició i vaig enganxar-la darrera la portada de la meua llibreta de poesies pròpies. Jo crec que data d'aquests moments solemnia la primera idea dels meus futurs Ritmes (...). I encara, aquest matí, abans d'escriure aquestes ratlles, he volgut tornar a llegir La sacra expectació dels patriarques, del gran i elegantíssim Josep Carner, i m'he tornat a esgarrijar com quan tenia vuit anys... però amb tota l'experiència de mig segle de creació poètica al damunt" (ESCLASANS, La meua vida 1895-1920, op. cit., p.55).

- 163- El 1905 i el 1906 encara hi ha força poemes als quals cal aplicar una lectura estrictament religiosa, com és ara Stramps a llahor de la muntanya de Montserrat, que més tard serà repescat a La malvestat d'Oriana; o Darrereria, de Primer llibre..., en què recupera un to ostentós que feia temps que era oblidat. Literàriament són els menys interessants. També hi ha molts casos en què el component religiós apareix tan lateralment que no arriba ni a ser pretextual.